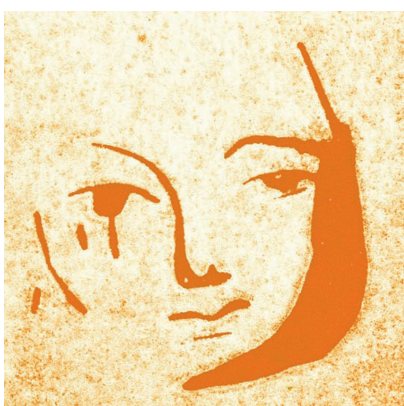
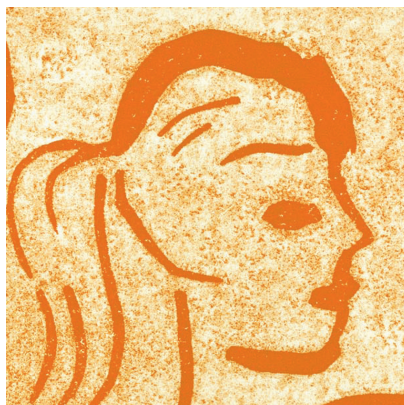

FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna

Lättläst

Om FN och de mänskliga rättigheterna

FN betyder Förenta Nationerna.

FN är en organisation som bildades efter andra världskriget.

Alla länder får vara med.

I FN ska olika länder kunna prata med varandra och lösa sina problem utan krig.

Förklaringen om mänskliga rättigheter skrevs några år efter andra världskriget.

Det hade varit krig länge.

Många otäcka saker hände under kriget.

Mycket som står i Förklaringen om mänskliga rättigheter handlar om att sådana otäcka saker inte ska hända igen.

Det finns länder där människor har det dåligt.

Det finns länder där människor behandlas illa.

Det kan till exempel vara för att de inte tycker likadant som de som bestämmer.

Ibland behandlas människor sämre

för att de kommer från ett annat land eller har annan hudfärg.

En del människor får inte tillräckligt med mat eller har ingenstans att bo.

Förklaringen om mänskliga rättigheter handlar om att människor ska behandlas väl i alla länder i världen.

Det ska inte ha någon betydelse vilka de är och vad de tycker.

De flesta länder har sagt ja till att behandla alla människor

så som Förklaringen om mänskliga rättigheter säger.

Sverige har också sagt ja till det.

Men alla länder gör inte så som det står i Förklaringen.

FN vill att alla länder ska vara överens om det som står i Förklaringen om mänskliga rättigheter och följa den.

FN vill att alla människor ska ha det lika bra.

Män och kvinnor har samma rättigheter och ska behandlas likadant.

Det ska inte heller spela någon roll vad man har för hudfärg eller religion.

Barn ska få allt de behöver för att växa upp friska och trygga.

Personer med funktionshinder ska få stöd för att klara sig lika bra som alla andra.

Homosexuella och bisexuella ska inte behandlas sämre än heterosexuella.

FN har skrivit texter som handlar om rättigheter som gäller för alla människor.

De viktigaste tankarna i de texterna finns också i Förklaringen om mänskliga rättigheter.

Inledning

För att det ska bli frihet, fred och rättvisa i världen måste alla vara överens om att alla människor är lika mycket värda. Alla måste få sina mänskliga rättigheter. Om inte alla tror på de mänskliga rättigheterna kan en del människor göra grymma och elaka saker mot andra människor. Det kan bli krig.

Det måste också finnas lagar i de olika länderna om de mänskliga rättigheterna för att det inte ska bli krig och grymheter i världen.

Länder måste visa respekt för andra länder.

FN har regler som stöd för de mänskliga rättigheterna, allas lika värde och lika rättigheter för kvinnor och män. FN har också kommit överens om att arbeta för att det ska bli bättre att leva i världens länder. FN ska också arbeta för att människorna ska vara fria.

Alla länder som är med i FN har gått med på att arbeta för de mänskliga rättigheterna. Det är viktigt att alla länder är överens om vad de mänskliga rättigheterna betyder.

Därför har FN skrivit en allmän förklaring om de mänskliga rättigheterna.

FN vill att alla länder ska följa och visa respekt för de mänskliga rättigheterna. FN vill att alla människor ska få lära sig vilka de mänskliga rättigheterna är.

Förklaringen om de mänskliga rättigheterna

I. Alla människor är födda fria
och med samma värde och rättigheter.

Alla människor kan tänka själva.
Människor vet vad som är rätt och fel
och ska visa varandra respekt och hänsyn.

2. Förklaringen om mänskliga rättigheter
gäller för alla människor.
Den gäller för människor från olika folk,
med olika hudfärg,
för män och kvinnor,
för människor som talar olika språk,
för människor som har olika religion,
för människor som tycker olika om politik eller om andra saker,
för människor som är rika
och för människor som är fattiga.

Den gäller för människor från alla länder,
både länder som är fria
och länder som styrs av något annat land.

Alla människor ska behandlas lika
och ha samma rättigheter.

3. Alla har rätt till liv och att leva fritt utan att fängslas.

4. Ingen människa får äga en annan människa
eller sälja en annan människa.
Det kallas för slaveri och det betyder
att människor kan äga andra människor
på samma sätt som man kan äga en sak eller ett djur.
Det är förbjudet att äga, sälja eller köpa andra människor.

5. Ingen får plåga eller misshandla någon annan
eller behandla honom som om han eller hon inte var en människa
eller var värdelös.
Ingen får plågas på något hemskt och grymt sätt
som till exempel att bli slagen, sitta bunden länge
eller få elektriska stötar
även om det är ett straff
för något som den personen har gjort.

6. Alla har rätt att vara en egen person.
Samhället får inte behandla människor som saker eller djur.

7. Lagarna ska gälla lika för alla människor.
Alla människor har samma rätt till skydd
om någon annan bryter mot lagen
och skadar dem.
De ska ha rätt att bli behandlade likadant.
Alla människor har samma rätt
till de saker som står i den här förklaringen.

8. Alla har rätt till hjälp från en domstol i sitt land
om de inte får det de har rätt till
eller om de blir behandlade på ett sätt
som är förbjudet i lagen.
I en domstol arbetar personer
som kan lagen.
En domstol ska bara säga vad som är rätt eller fel
så som det står i lagen,
inte göra som någon säger till den.

9. Ingen människa får bli tagen av polisen
eller satt i fängelse
eller bli tvingad att lämna sitt land
utan att det finns ett riktigt skäl till det
som står i lagen.

10. När någon blir anklagad för ett brott
ska en domstol öppet tala om det
så att andra människor kan komma och lyssna.
När någon inte får sina rättigheter ska hon eller han
ha rätt att få gå till domstol för att kräva sina rättigheter.
Domstolar ska behandla alla rättvist.

11. 1. När någon har blivit anklagad för ett brott
så vet man inte säkert om den personen har gjort det eller inte.
Hon eller han har rätt att bli behandlad
som om hon eller han inte har gjort det
innan man vet säkert.
Ingen får bli straffad i förväg.
En domstol ska ta reda på om personen är skyldig eller inte.
Alla ska ha rätt att komma och lyssna när domstolen bestämmer det.

Domstolen ska lyssna på den som är anklagad för ett brott.
Alla som är anklagade har rätt att få hjälp
av någon som kan lagen, en advokat.

2. Om någon har gjort något som inte var ett brott när han gjorde det så kan hon eller han inte bli straffad för det senare om det kommer en ny lag efteråt som säger att det han eller hon gjorde är förbjudet. Om någon har gjort ett brott så ska den personen straffas på det sätt som stod i lagen när personen gjorde brottet även om det har kommit en ny lag efteråt med ett värre straff.

I2. Ingen får säga elaka och osanna saker om någon annan. Alla har rätt att få ha sitt privatliv och sin familj i fred. Polisen eller militären får inte gå in i någons hem eller läsa någons brev eller lyssna på telefonsamtal utan att det finns ett riktigt skäl till det, som till exempel att den personen har gjort ett allvarligt brott.

I3. 1. Alla får resa vart de vill och bo var de vill i sitt eget land.
2. Alla får resa ut ur sitt eget land. Alla får resa från länder som de har rest till och komma tillbaka till det land där de bor.

I4. 1. Om någon behandlas illa i sitt land till exempel för att han eller hon tycker olika eller har en annan religion så har den personen rätt att fly till ett annat land och få bo där.
2. Om någon har gjort ett brott i sitt land så har hon eller han inte rätt att bo i ett annat land för att slippa straffet. Att tycka annorlunda än de som bestämmer är inte ett brott.

I5. 1. Alla har rätt att vara medborgare i något land.
2. Inget land får bestämma att någon inte får vara medborgare i det landet längre. För att man ska få göra så måste det finnas en riktig orsak som till exempel att den personen har gjort ett allvarligt brott. Alla har rätt att sluta vara medborgare i ett land och bli medborgare i något annat land.

16. 1. Alla vuxna män och kvinnor har rätt att gifta sig och skaffa barn.
Två personer har rätt att gifta sig även om de har olika hudfärg, kommer från olika länder eller har olika religioner.
De som gifter sig har samma rättigheter under den tid som de är gifta, och om de skiljer sig.
2. Ingen ska tvingas att gifta sig mot sin vilja.
3. Det är naturligt att leva i en familj.
Därför ska staten skydda familjer.

17. 1. Alla har rätt att äga hus och saker själva eller tillsammans med andra.
2. Ingen får ta någon annans hus eller saker utan orsak och utan att betala för det.

18. Alla har rätt att tycka vad de vill och tro på vilken religion de vill.
Alla har rätt att byta religion.
Alla har rätt att göra sådant som är en del av deras religion, till exempel att gå i kyrkan eller moskén.

19. Alla har rätt att tycka vad de vill och säga vad de vill om till exempel politik och religion.
Alla har rätt att få information som de vill ha.
Alla har rätt att berätta för alla andra människor om sådant de tycker är viktigt.

20. 1. Alla har rätt att bilda en grupp eller förening och ha fredliga möten när de vill.
2. Ingen måste vara med i en grupp eller förening om han inte vill.

21. 1. Alla har lika mycket att säga till om om hur landet de bor i ska styras.
De kan vara med och bestämma själva eller välja andra som gör det åt dem.
2. Alla har samma rätt att få arbeta med det som tillhör alla, till exempel för regeringen eller kommunen.
3. Människorna i landet ska tala om för politikerna hur de ska bestämma i landet genom att rösta på dem.
Alla har rätt att rösta på vem de vill och allas röster är lika mycket värda.
Länderna måste hålla val ofta, så att människor kan rösta om vem som ska bestämma i landet.
Ingen ska behöva tala om vilken politiker eller vilket parti hon har röstat på.

22. Alla ska ha tillräckligt med pengar för att leva på.
Människor ska få hjälp från samhället
om deras pengar inte räcker till eller om de inte har någonstans att bo.
Alla ska kunna ta del av det som finns i samhället
och kunna utvecklas och känna sig trygga och självständiga.

23. 1. Alla har rätt att arbeta.
Alla har rätt att välja vad de vill arbeta med.
Alla ska ha det bra på sin arbetsplats och behandlas rättvist där.
Alla har rätt till hjälp
om de blir av med sitt arbete.
2. Alla har rätt till lika mycket i lön för samma slags arbete.
3. Alla har rätt till en lön för sitt arbete
som räcker till att leva på.
Alla som arbetar har rätt till hjälp från staten
om de inte tjänar tillräckligt med pengar att leva på.
4. Alla har rätt att gå med i en fackförening
eller bilda en ny fackförening.

24. Alla har rätt till vila och fritid.
Arbetstiden får inte vara för lång.
Alla har rätt till betald semester.

25. 1. Alla ska ha tillräckligt med pengar
till mat och kläder, bostad och sjukvård
för sig själva och sina barn.
Alla har rätt till hjälp från samhället
om de blir arbetslösa
eller sjuka
eller skadade,
om någon i familjen dör,
om de blir gamla
och de inte har tillräckligt med pengar
för att klara sig.
2. Mammor och barn har rätt till extra hjälp.
Alla barn har samma rätt till hjälp och skydd
vare sig deras föräldrar är gifta med varandra eller inte.

26. 1. Alla har rätt att gå i skolan.
Det ska vara gratis att gå i skolan.
Alla måste gå i grundskolan.
Det ska finnas utbildningar till olika yrken.
Alla har rätt att läsa vidare på universitet
om de har tillräckligt bra betyg.
2. Undervisningen i skolan ska hjälpa alla
att utvecklas och lära sig vad de är bra på.
Alla ska lära sig om de mänskliga rättigheterna.
Alla ska lära sig att komma överens med andra

och visa respekt för dem som till exempel kommer från andra länder eller har en annan religion.

Alla ska lära sig om hur FN vill att det ska kunna vara fred mellan länder.

3. Föräldrar har rätt att välja vilken sorts undervisning deras barn ska få.

27. 1. Alla har rätt till kultur, till exempel att läsa böcker eller gå på bio och teater. Alla har rätt att få känna till och använda nya uppfinningar som till exempel nya mediciner eller nya maskiner som gör det lättare att arbeta.

2. Alla som har skapat ett konstverk eller gjort en uppfinning eller en upptäckt har rätt till det de har gjort. Ingen annan får säga att de har gjort det eller tjäna pengar på det.

28. Alla har rätt till att leva i ett samhälle och en värld där friheterna och rättigheterna i den här förklaringen kan bli verklighet.

29. 1. Alla måste hjälpa till för att samhället de bor i ska vara fritt.

Alla behöver samhället för att kunna utvecklas.

2. I länderna får det finnas lagar som säger att ingen får använda sina friheter och rättigheter på ett sätt som skadar någon annans friheter och rättigheter. Det får inte finnas lagar som säger att de mänskliga rättigheterna inte gäller. Men ibland får länderna bestämma att en rättighet ska bli svagare om det är nödvändigt, till exempel för att skydda människorna mot krig eller sjukdom.

3. Ingen får använda sina friheter och rättigheter på ett sätt som inte passar ihop med de idéer som FN står för.

30. Ingen får använda det som står i den här förklaringen för att försöka ta bort eller minska andras friheter och rättigheter.